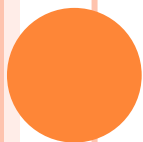

ÚVOD DO STUDIA

Literatura

0. STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

1. Literatura v Bc. studiu na KNJ PdF MU
2. Co je literatura?
3. Čím se zabývá literární věda?
4. Literární žánry
5. Analýza vyprávěcího textu

1. LITERATURA V Bc. STUDIU

- Přednášky a semináře
- Styl práce a zakončení
- Strategie volby kurzů

2. CO JE LITERATURA?

○ Fikcionalita (Fiktionalität)

- fiktivní (fiktiv) X fikcionální (fiktional)
- autoreference (Autoreferenz, vermittelte Referenz)
- „fiktionaler Vertrag“ des Textes mit dem Leser
- konečnost (Abgeschlossenheit) X otevřenost (Offenheit, Polysemie)

2. CO JE LITERATURA?

- erweiterter Literaturbegriff
 - abgeschlossene, zusammenhängende, fiktionale Texte

- normativer (qualitativer) Literaturbegriff
 - Kunstliteratur X Trivialliteratur

2. CO JE LITERATURA?

- kánon (der Kanon)
 - tvorba kánonu (Kanonbildung)
- literární provoz (der Literaturbetrieb)
 - nakladatelství (Verlage)
 - literární ceny (Literaturpreise)
 - literární kritika (Literaturkritik)

3. ČÍM SE ZABÝVÁ LITERÁRNÍ VĚDA?

- literární věda (Literaturwissenschaft)
 - literární teorie (Literaturtheorie)
 - literární historie (Literaturgeschichte)
 - analýza/interpretace literárního textu (Analyse/Interpretation des literarischen Textes)
 - edice (Edition, Editionswissenschaft)

4. LITERÁRNÍ ŽÁNRY (GATTUNGEN)

- literární trias (das Trias-Modell)
 - epika (Epik)
 - lyrika (Lyrik)
 - drama (Drama)
- ev. balada, esej atd.
- podoba žánrů je kulturně podmíněná a vytvářená, nikoli normativní

4. LITERÁRNÍ ŽÁNRY

- Epika (narativní text)
 - vypravěč
- Drama
 - přímá řeč (nezprostředkovaná)
- Lyrika
 - vázaná řeč
 - obrazné vyjádření (metaforika)

4. DELŠÍ EPICKÉ ŽÁNRY

- epos (Epos, pl. Epen)
 - hrdinský epos (Heldenepos)
 - höfisches Epos (dvorský epos)
- román (Roman)
 - pikareskní román (Schelmen- bzw. Picaaroman)
 - vývojový román (Bildungsroman)
- novela (Novelle)
 - „unerhörte Begebenheit“, Dingsymbol, Rahmenerzählung und Binnenerzählung

4. KRATŠÍ EPICKÉ ŽÁNRY

- mýtus (Mythos)
- sága (Sage)
- podobenství (Parabel)
- legenda (Legende)
- bajka (Fabel)
- pohádka (Märchen)
- povídka (Erzählung)
- short story (Kurzgeschichte)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

podle Aristotela (do 18. století)

- tragédie (Tragödie, Trauerspiel)
 - stavovská klauzule (Ständeklausel)
 - jednota času, místa a děje (Einheit des Ortes, der Zeit, der Handlung)
 - pět dějství (fünf Akte)
 - katarze (Katharsis)
- komedie (Komödie, Lustspiel)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

v opozici k Aristotelovi

- měšťanská tragédie (bürgerliches Trauerspiel)
 - 18. století: Lessing, Schiller
 - proti stavovské klauzuli
- epické divadlo (episches Theater)
 - 20. století: Brecht, Frisch, Dürrenmatt usf.
 - nahrazuje identifikaci (kritickou) reflexí
 - zcizovací efekty (Verfremdungseffekte, V-Effekte)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

- absurdní divadlo (absurdes Theater)
- dokumentární divadlo (dokumentarisches Theater)
- experimentální divadlo (experimentelles Theater)
-

4. NĚKTERÉ LYRICKÉ ŽÁNRY

- Ode, Hymne, Elegie
- Ballade, Lied
- Sonett
- Konkrete Poesie

5. CO LZE ZKOUMAT UVNITŘ LITERÁRNÍHO TEXTU?

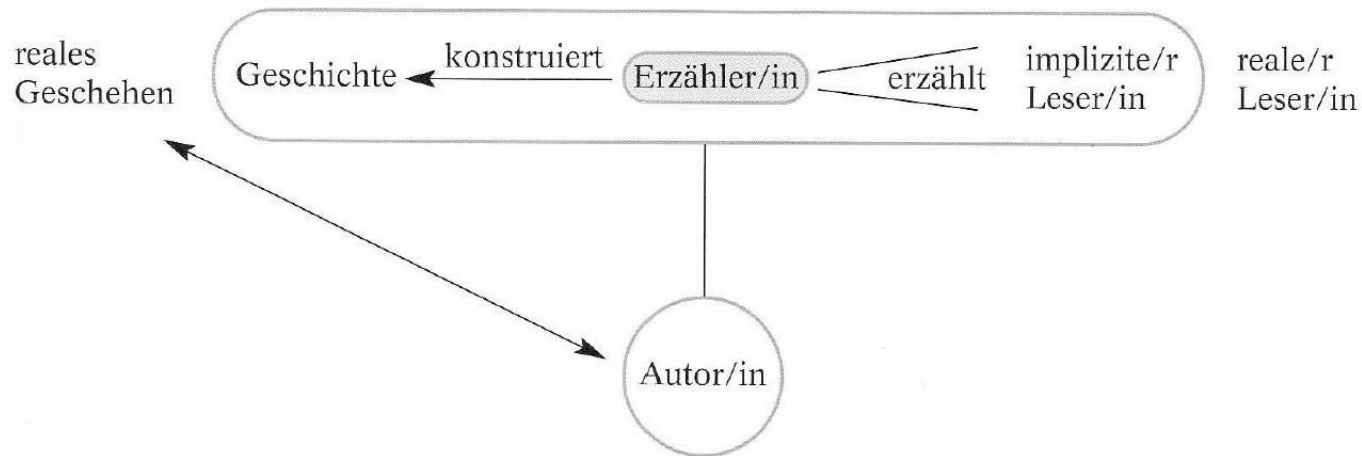
- tematika (Thema, Thematik)
- stavba, struktura (Aufbau, Struktur, Gliederung)
- jazyk (Sprache)
- symboly, obrazy (Symbole, Bilder)
- motivy (Motive)
- event. způsob uchopení látky (Stoff)

5. CO LZE NADTO ZKOUMAT UVNITŘ EPICKÉHO/NARATIVNÍHO TEXTU?

- vyprávěcí situace (Erzählsituationen, Erzählperspektiven, Fokalisierungen)
- čas (Erzählzeit, erzählte Zeit)
- postavy (Figuren)
- místa, prostory (Orte, Räume, Topoi, sg.: Topos)
- ...

5. VYPRÁVĚNÍ (ERZÄHLEN) / NARATOLOGIE (NARRATOLOGIE)

1.2 Ein Modell literarischen Erzählens

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLFORM

- Er-Erzählung
- Ich-Erzählung
 - erlebendes Ich
 - erzählendes Ich
- Du-Erzählung

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLVERHALTEN

- auktoriales EV
- personales EV
- neutrales EV

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLERSTANDORT

- Distanz

- des Erzählers zu den erzählten Vorgängen / Personen

- Nähe

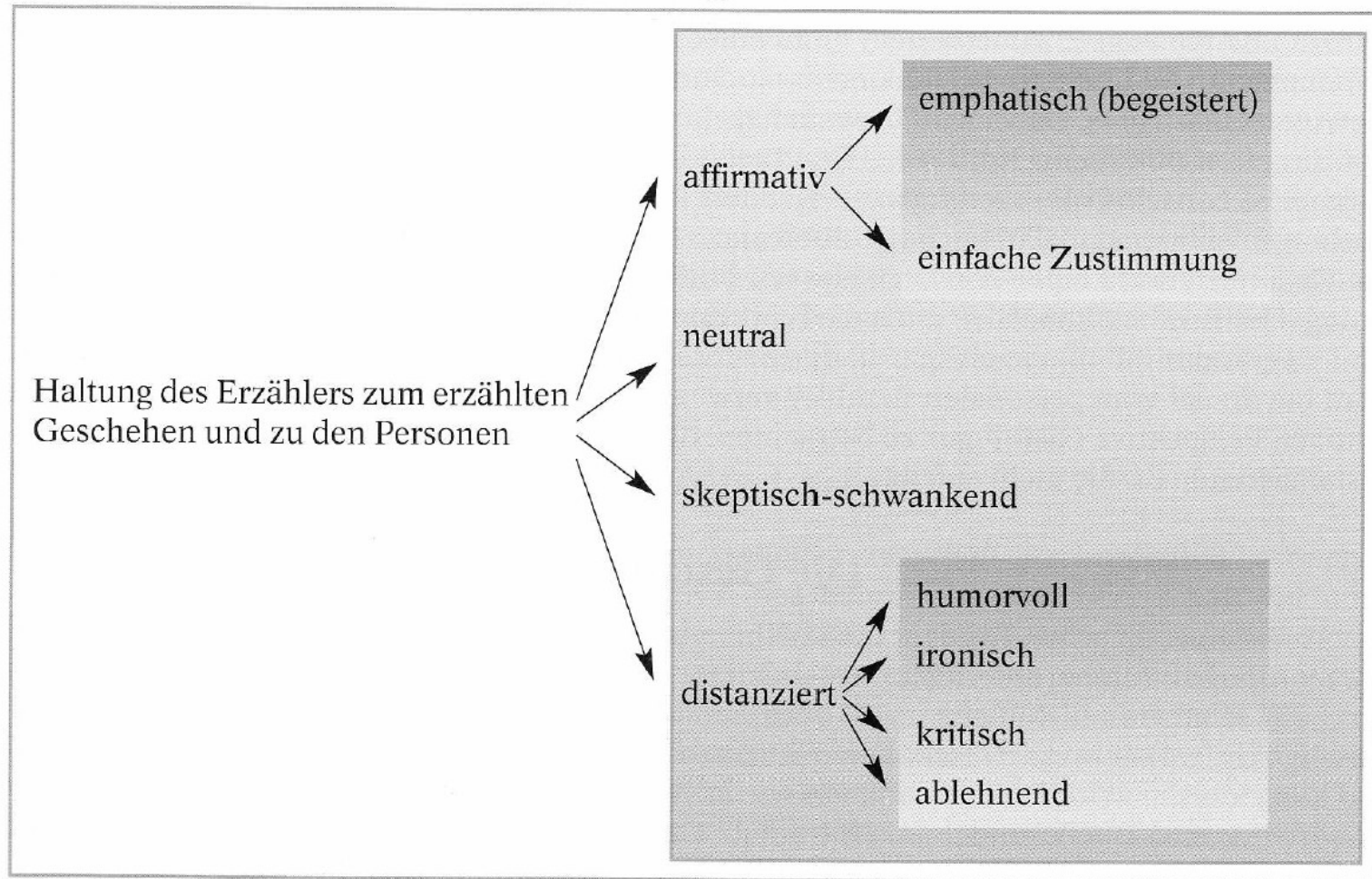
- olympische Position
 - Allwissenheit (olymp. Position plus Innensicht)
 - begrenzter Blick

5. VYPRÁVĚNÍ: SICHTWEISE

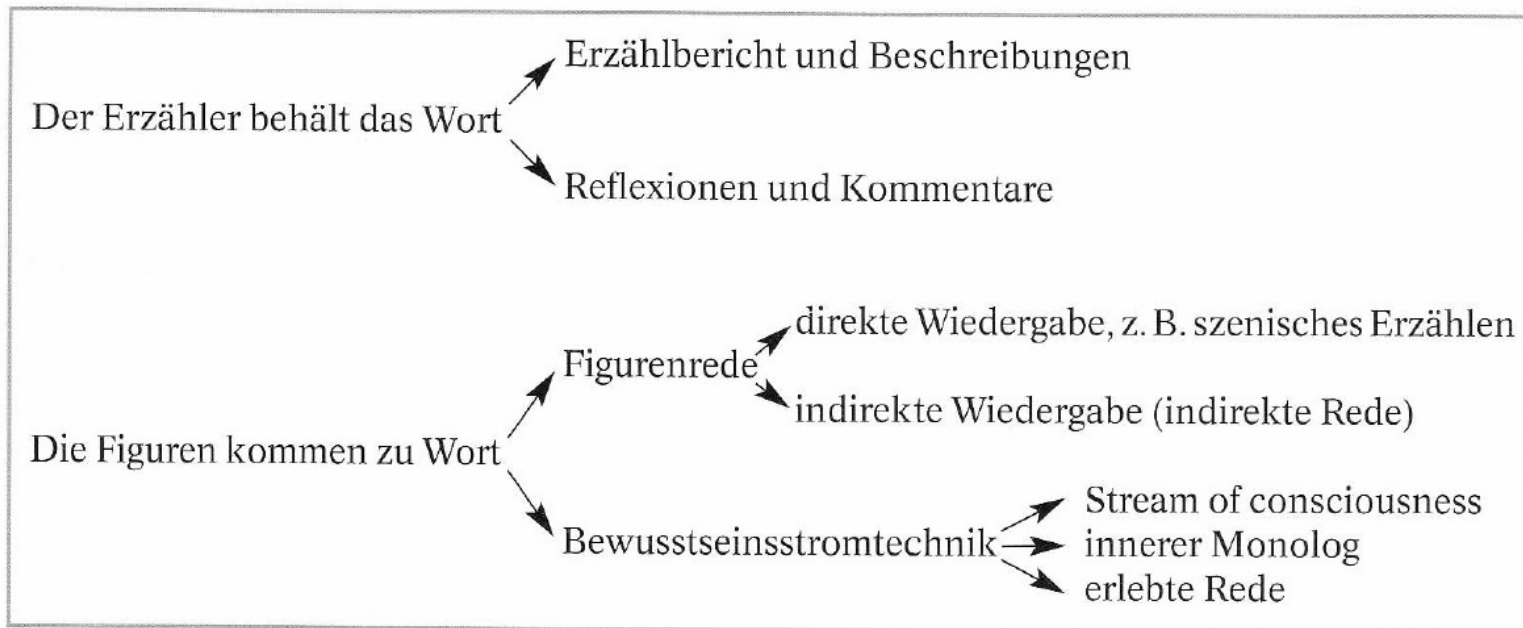
- Außensicht

- Innensicht

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLHALTUNG

5. VYPRÁVĚNÍ: DARBIETUNGSFORMEN

5. VYPRÁVĚNÍ: DĚJ (HANDLUNG)

- Handlungsstrang
- Haupt- und Nebenhandlungen
- lineare Erzählung

- Episoden
- Geschehen („Material“)
- Geschichte - Fabel
 - story X plot (eng.)
 - sujet X fabula (russ., tsch.)
 - histoire X discourse (frz.)

5. VYPRÁVĚNÍ: ČAS (ZEIT, ZEITGESTALTUNG)

- Erzählzeit X erzählte Zeit
- Raffung X Dehnung
 - zeitraffendes Erzählen
 - zeitdehnendes E.
 - zeitdeckendes E.
- Rückblende X Vorausdeutung
- analytische Erzählung

5. VYPRÁVĚNÍ: POSTAVY (FIGUREN, GESTALTEN, CHARAKTERE)

- hlavní X vedlejší (Haupt- X Nebenfiguren)
- flacher X runder Charakter

5. MOTIVY (MOTIVE) A LÁTKA (STOFF)

○ Motiv

- Doppelgänger, Tyrannenmord, Dreiecksgeschichte ...
- Stadt, Unterweltbesuch ...
- Teufelsbund, Gottesurteil ...
- Elisabeth Frenzel: *Motive der Weltliteratur*.

○ Stoff

- může obsahovat více motivů
- Prometheus, Ödipus ...
- Faust, King Lear, Casanova, Don Quijote ...
- Elisabeth Frenzel: *Stoffe der Weltliteratur*.

5. ČTENÁŘ

- impliziter Leser X realer Leser
- Rezeptionsästhetik (H. R. Jauß, W. Iser)
- Leerstellen
- horizont očekávání (Erwartungshorizont)

ZDROJE

- Povinné (k testu):
 - Cornejo, Renata, a Charvát, Filip: *Einführung in das Studium der Literatur. Ein Lehr- und Arbeitsbuch für den Unterricht.*
 - str. 7-26
 - Schurf, Bernd (Hg.): *Texte, Themen und Strukturen. Deutsch für die Oberstufe.*
 - str. 143-147
 - Schurf, Bernd: *Literarische Texte und Medien. Von der Analyse zur Interpretation.*
 - str. 18-19

- Alle Texte als PDFs im IS – Studijní materiály erreichbar.

DALŠÍ ZDROJE:

- Lexika:
 - Wilpert, Gero von: *Sachwörterbuch der Literatur*.
 - Gfrereis, Heike: *Grundbegriffe der Literaturwissenschaft*.
- Úvody do studia literatury
 - Vogt, Jochen: *Einladung zur Literaturwissenschaft*.
 - Martinez, Matias a Michael Scheffel: *Einführung in die Erzähltheorie*